

**BUDAPEST FŐVÁROS XV. KERÜLETI
ÖNKORMÁNYZAT
POLGÁRMESTERE**

Ikt.sz.: 1-79-103 /2013

Hiv. sz.: 5/2234-33/2013.

Ktsz.: 1-79-103 /2013.

(Intézményfelügyeleti és Humán Főosztály)

Az ülés időpontja: 2013. április 24.

ELŐTERJESZTÉS

a Családvédelmi,- támogatási Intézet felállításának szakmai programjáról

Tisztelt Képviselő-testület!

A XV. kerület demográfiai adatai minden kedvező adottság ellenére riasztóak: a lakosság előrepszik, a házasságkötések száma csökken, egyre kevesebb gyermek születik a kerületben jelentős mértékű az atomizáltság, az egyszülős családok száma az idősek elmagányosodása, valamint emelkedik az elköltözők száma és ezen okok következtében az intézményeink kihasználtsága romlik.

Ezen adatok és tények ismeretében a Képviselő-testület a 660/2012. (VI. 27.) sz. ök. határozatában felkérte a polgármestert, hogy a Gazdasági-Társadalmi Program 2010-2014 szerint vázolt Családvédelmi, -támogatási Intézet felállítására készítsessen szakmai programot.

Szándékaink szerint a 2010-2014-es ciklus legyen a családok, a házasság, a gyermekvállalás ciklusa a XV. kerületben – ezzel kívánunk jelzést adni az itt élőknek, vagy az ide költözni vágyó családoknak, hogy a XV. kerület alapvetően családbarát, a gyermekvállalást, a kiegyensúlyozott családi életet nagy értéknek tartja.

Mindez teljes mértékben egybe esik Magyarország Alaptörvényének a családra, gyermekekre vonatkozó deklarációival, rendelkezéseivel, melyek szerint „Magyarország védi a házasság intézményét, mint férfi és nő között, önkéntes elhatározás alapján létrejött életközösséget, valamint a családot, mint a nemzet fennmaradásának alapját.” (az Alaptörvény családdal, gyermekvállalással, az utánunk jövő generációkkal kapcsolatos idézeteit az 1. melléklet tartalmazza).

A XV. kerületi önkormányzat vallja, hogy a család az itt élő közösség legfontosabb erőforrása, a társadalom alapegységeként a helyi társadalom fennmaradásának biztosítója. Valljuk, hogy harmonikusan működő családok nélkül nincsen jól működő helyi társadalom. A családok védelme és jólétének erősítése szilárd álláspontunk szerint nemcsak állami, hanem erőteljesen önkormányzati, egyben össztársadalmi feladat is.

Önkormányzatunk célja családbarát társadalmi környezet megteremtése, a családok minden területen történő támogatása, a házasságok védelme, a családok kohéziójának megerősítése, a hátrányos helyzetű rétegek esélyegyenlőségét és felzárkózását biztosító kormányzati intézkedések végrehajtásában való közreműködés.

A XV. kerületben minden adott a családbarát jelleg erősítésére:

- adott az egészséges környezet a kertvárosokban és a lakótelepeken egyaránt, mindkét területen az egyik legnagyobb érték a zöld jelleg, ennek megóvása, minőségi fejlesztése az önkormányzat kiemelt feladata;
- a lehetőség biztosított az egészséges életmódra, ennek érdekében fejlesztjük a sportolás, a rekreáció lehetőségeit;
- adottak a jó minőségű köznevelési, egészségügyi, szociális, közművelődési, sport és ifjúsági intézmények, amelyek fejlesztésére külső, pályázati és saját erőforrásból erőfeszítéseket teszünk;
- az önkormányzatnak számos meglévő és tervezett eszköze van a családok, a gyermekek, az idősek támogatására, fejlett szociális és családtámogatási rendszerrel rendelkezünk (tankönyv, étkezés, idősellátás, lakhatási és egyéb támogatás stb...);
- a vagyongazdálkodás, városüzemeltetés eszközrendszere jelentős mértékben szolgálja a családok jólétét, biztonságérzetét, lakhatási körülményeinek javítását.

Fentiekre alapozva lehetséges a XV. kerületben demográfiai fordulat elérése. Az eddigi lépések a családbarát jelleg erősítésére:

- Életfa program évi 1000-1300 fa, a ciklus során 5000 új fa telepítésére kerül sor,
- Újszülött köszöntő program,
- Sportpálya építési program, műfüves pályák, tornatermek felújításának programja, mindennapos testnevelés bevezetésének támogatása, nyitott iskolák és sportudvarok, jégpályák télen ingyenesen, sport- és rendezvénycsarnok építésének előkészítése
- Közrend, közbiztonság fejlesztése, kerületgazdák, mezőőri szolgálat visszahozása, térfigyelő kamerarendszer létesítése
- Intézmény felújítási program – a családok számára vonzóvá tétel-;
- Bölcsődék fejlesztése (Fő úti bölcsőde pályázat),
- Óvodafejlesztési program (Patyolat, Hartyán óvoda kertje, Árendás óvoda teteje, előkészítés alatt az óvodakertek megújítása),
- Köznevelési intézmények fejlesztése (Hartyán Általános Iskola felújítása, Kontyfa Középiskola, Szakiskola és Általános Iskola felújításának előkészítése, Dózsa György Gimnázium és Táncművészeti Szakközépiskola számára a Szödliget utcai telephely (itt kapott helyet a táncművészeti tagozat és Szilas Néptáncgyűttes)
- Egészségügyi intézmények fejlesztése, kiemelten az alaporvosi hálózat érdekében tett lépések, a Zsókvár utcai gyermekorvosi rendelő átépítésének családbarát tapasztalatait el kívánjuk terjeszteni;
- Szociális és népjóléti intézmények felújítása;

A családsegítés, és –támogatás erősítésére a XV. kerületben egy összevont intézmény felállítására teszünk javaslatot, amely a meglévő ilyen jellegű intézmények feladatait hangolja össze, új szempontokkal gazdagítja a meglévő hatásköröket, képes bevonni családsegítéssel, támogatással foglalkozó civil szervezeteket, egyházakat.

Fenti gondolatok jegyében fogadta el a Képviselő-testület 444/2012. (V. 30.) sz. ök. határozatában a Zsókvár utca 24-26. sz. alatt kialakítandó szociális városközpont ún. „Spirálház” programját. A projekt szerint kerületünk szociális ellátó intézményei közül több ezen a helyszínen kapna elhelyezést. Itt folytatná működését az Újpalotai Családsegítő Szolgálat Munkanélküli Fiatalok Tanácsadó Irodája (MUFTI), itt nyitná meg kapuit az életmód iroda, a szociális mosoda – varroda – internet kávézó és a Pajtás Retrö étterem.

A szociális intézmény-együttes **INSPIRÁL Szociális Városközpont** összefoglaló elnevezést kap.

Szándékunk szerint a Hartyán óvoda épületében – az üresen álló, illetve felszabadítható épületszárnyak felhasználásával – nyerne elhelyezést a FIÓKA Ifjúsági – és Gyermekvédelmi Központ.

Az Árendás köz 4-6. sz. alatti épületéből elköltözik majd a Családsegítő Szolgálat, az így felszabaduló helyen bővíthet az Értelmi Fogyatékosok Napközi Otthona (ÉNO) és az Egyesített Szociális Intézmény (ESZI) központja. Ezen intézmény megnövekedett funkciói alapján – a családvédelmi és –támogatási funkció erősödése miatt - **Családvédelmi, - támogatási és Szociális Intézmény** elnevezésre teszünk javaslatot. (A elnevezés módosításáról szóló döntésre az Alapító Okirat módosításakor kerülhet sor.)

Azzal, hogy a szociális-jóléti intézmények egy helyen, illetve egymás közelében (Spirálházban az INSPIRÁL Szociális Városközpont, a FIÓKA, ÉNO, ESZI) kerülnek elhelyezésre, azok átjárhatóvá, jobban átláthatóvá válnak a családok és az egyének számára. A családvédelmi, –támogatási és szociális intézmény-együttes összpontosulásával úgy nyújthatna önkormányzatunk segítséget a rászoruló közösség vagy az egyén számára, hogy figyelembe venné annak önállóságát, szabadságát, egyéni érdekeit.

A **Családvédelmi, - támogatási és Szociális Intézmény** a családpolitika, szociálpolitika, gyermekvédelem, ifjúságpolitika, esélyegyenlőség, részegységeiből felépülő segítő és támogató intézménye lenne, magába foglalná az Egyesített Szociális Intézmény egységeit és az újonnan létrejövő intézményeket.

Az intézetnek a meglévő intézményekkel való együttműködésen túl, elsődleges feladata lesz a prevenció, a tanácsadás, amely hangsúlyosan foglalkozna a házasságra történő felkészítéssel, a családi életre, közösségi életre neveléssel, az alábbi szempontok szerint:

- érzelmi életre nevelés, konfliktuskezelés,
- jegyes oktatás házasságra történő felkészítés,
- házasságterápia,
- családi életre nevelés, háztartási ismeretek,
- gyermeknevelési tanácsadás, külön a kamaszok világa,
- közösségi életre nevelés,
- fiúk nevelése, a férfiszerepekre való felkészülés
- leányok nevelése, női szerepekre való felkészülés,
- házasság-, család- és gyermekbarát településfejlesztés,
- családbarát otthonfejlesztés, -fenntartás.

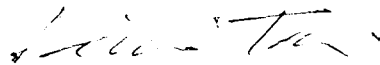
Ezekre a programokra ismeretterjesztő füzetek kiadására, előadássorozatok tartására vállalkozhat az Intézmény.

Az Intézmény fontos feladata a fent ismertetett célok megvalósítása érdekében az egyházi és civil szervezetek bevonása. Az önkormányzat ezt azzal is segítheti, hogy az egyházi és civil pályázatok kiírásában ezeket a szempontokat érvényesíti, egyes intézmények esetében az egyházakat, alapítványokat, egyesületeket bevon konkrét intézményi feladatok végrehajtásába.

A családvédelem, és - támogatás szakmai programját az előterjesztés 2. melléklete tartalmazza.

Kérem a tisztelt Képviselő-testületet, hogy az előterjesztésben foglaltakat tárgyalja meg és fogadja el a határozati javaslatot.

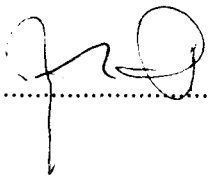
Budapest, 2013. április 1.

László Tamás
polgármester

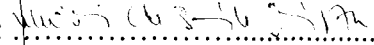
Melléletek:

1. Magyarország Alaptörvényének kivonata,
2. Családvédelmi, és - támogatási szakmai program,

1. **Témafelelős:** Intézményfelügyeleti és Humán Főosztály.....

2. **Egyeztetésre megküldve:-**

3. **Bizottságok:** PJB SZCSTB KKESB TVÉKB

4. **Jegyzői láttamozás:** 2013. április hó nap **Aláírás:**

5. **Meghívandók:** Gráczer Irma, az ESZI igazgatója.

6. **Az előterjesztést kapják:** -

Határozati javaslat:

A Budapest Főváros XV. kerületi Önkormányzat Képviselő-testület úgy dönt, hogy

(1) az előterjesztés melléklete szerinti tartalommal elfogadja a családvédelmi, és - támogatási programot.

Határidő: 2013. április 24.

Felelős: polgármester

A döntés alapjául szolgáló jogszabályhelyek:

A döntés alapjául szolgáló jogszabályhelyek:

- a szociális igazgatásról és szociális ellátásokról szóló 1993. évi III. törvény 86. § (4) bek.,
- Magyarország helyi önkormányzatairól szóló 2011. évi CLXXXIX. törvény 23. § (5) bek. 11. pont, 41. § (3) bek.

A határozat elfogadásához egyszerű szavazattöbbség szükséges!

Idézetek Magyarország Alaptörvényéből, a családdal, a gyermekvállalással, az utánunk jövő generációkkal kapcsolatosan:

A NEMZETI HITVALLÁS-ból:

„Felelősséget viselünk utódainkért, ezért anyagi, szellemi és természeti erőforrásaink gondos használatával védelmezzük az utánunk jövő nemzedékek életfeltételeit.”

„Valljuk, hogy együttélésünk legfontosabb keretei a család és a nemzet, összetartozásunk alapvető értékei a hűség, a hit és a szeretet.”

„Bízunk a közösen alakított jövőben, a fiatal nemzedékek elhivatottságában. Hisszük, hogy gyermekeink és unokáink tehetségükkel, kitartásukkal és lelkierejükkel ismét nagyra teszik Magyarországot. Alaptörvényünk jogrendünk alapja: szövetség a múlt, a jelen és a jövő magyarjai között. Élő keret, amely kifejezi a nemzet akaratát, azt a formát, amelyben élni szeretnénk.”

ALAPVETÉS L) cikk:

(1) Magyarország védi a házasság intézményét, mint férfi és nő között, önkéntes elhatározás alapján létrejött életközösséget, valamint a családot, mint a nemzet fennmaradásának alapját. A családi kapcsolat alapja a házasság, illetve a szülő-gyermek viszony.

(2) Magyarország támogatja a gyermekvállalást.

(3) A családok védelmét sarkalatos törvény szabályozza.

SZABADSÁG ÉS FELELŐSSÉG fejezetből:

II. cikk

Az emberi méltóság sérthetetlen. Minden embernek joga van az élethez és az emberi méltósághoz, a magzat életét a fogantatástól kezdve védelem illeti meg.

XV. cikk

(3) A nők és a férfiak egyenjogúak.

(4) Magyarország az esélyegyenlőség és a társadalmi felzárkózás megvalósulását külön intézkedésekkel segíti.

(5) Magyarország külön intézkedésekkel védi a családokat, a gyermekeket, a nőket, az időseket és a fogyatékkal élőket.

XVI. cikk

(1) Minden gyermeknek joga van a megfelelő testi, szellemi és erkölcsi fejlődéshez szükséges védelemhez és gondoskodáshoz.

(2) A szülőknek joguk van megválasztani a gyermeküknek adandó nevelést.

(3) A szülők kötelesek kiskorú gyermekükről gondoskodni. E kötelezettség magában foglalja gyermekük taníttatását.

(4) A nagykorú gyermekek kötelesek rászoruló szüleikről gondoskodni.

XVIII. cikk

(1) Gyermekek foglalkoztatása – testi, szellemi és erkölcsi fejlődésüket nem veszélyeztető, törvényben meghatározott esetek kivételével – tilos.

(2) Magyarország külön intézkedésekkel biztosítja a fiatalok és a szülők munkahelyi védelmét.

XIX. cikk

(1) Magyarország arra törekszik, hogy minden állampolgárának szociális biztonságot nyújtson. Anyaság, betegség, rokkantság, fogyatékoság, özvegység, árvaság és önhibáján kívül bekövetkezett munkanélküliség esetén minden magyar állampolgár törvényben meghatározott támogatásra jogosult.

(2) Magyarország a szociális biztonságot az (1) bekezdés szerinti és más rászorulóknak esetében a szociális intézmények és intézkedések rendszerével valósítja meg.

(3) Törvény a szociális intézkedések jellegét és mértékét a szociális intézkedést igénybe vevő személynek a közösség számára hasznos tevékenységhez igazodóan is megállapíthatja.

(4) Magyarország az időskori megélhetés biztosítását a társadalmi szolidaritáson alapuló egységes állami nyugdíjrendszer fenntartásával és önkéntesen létrehozott társadalmi intézmények működésének lehetővé tételével segíti elő. Törvény az állami nyugdíjra való jogosultság feltételeit a nők fokozott védelmének követelményére tekintettel is megállapíthatja.

XX. cikk

(1) Mindenkinek joga van a testi és lelki egészséghez.

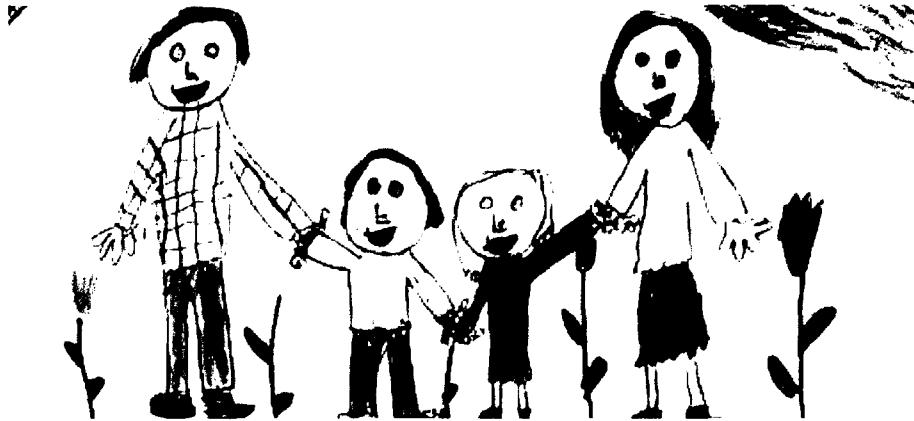
XXI. cikk

(1) Magyarország elismeri és érvényesíti mindenki jogát az egészséges környezethez.

XXII. cikk

(1) Magyarország törekszik arra, hogy az emberhez méltó lakhatás feltételeit és a közszolgáltatásokhoz való hozzáférést mindenki számára biztosítsa.

(2) Az emberhez méltó lakhatás feltételeinek a megteremtését az állam és a helyi önkormányzatok azzal is segítik, hogy törekszenek valamennyi hajlék nélkül élő személy számára szállást biztosítani.

**BUDAPEST, XV. KER. ÖNKORMÁNYZAT
CSALÁDTÁMOGATÁSI, CSALÁDVÉDELMI
PROGRAMJA**

2013.

A./ BEVEZETÉS

A család az egymás iránti szolidaritás, az egymásért vállalt felelősség, így a közösségépítés első tanulási helye. A nemzedékek egymásra figyelése, együttélése, egymás segítése a család minden tagját a társadalomban helyezi el. A család a személy kibontakozásának terepe, a testi – lelki – szellemi növekedés talaja, ahol az emberi kapcsolatokat, a kötődést tanuljuk. Azt a kötődést, amely alapján az emberi együttélésben nélkülözhetetlen erények fejlettségi szintjétől függ. Ezek: a megbízhatóság, felelősségtudat, együttműködési készség, kölcsönös segítség, egymással törődés, megbocsátó készség és bizalom. Rita Süssmuth, a német parlament egykori elnöke így vall erről:

„A felsorolt erények, különösen a szülői szeretet gyümölcsei, s így a gyermek, az ifjú (s majd a felnőtt) szeretetképességének fontos feltételei. Ebből kell a gyermeknek a számára életfontosságú dolgokat megtapasztalnia: hogy az életét akarják; a feléje irányuló szeretet megbízható és állandó; a szülők hűségesek még akkor is, ha a gyermek nem felel meg a vele szemben támasztott elvárásoknak. Ugyanez érvényes a felnőttek egymás közötti szeretetére is: elfogadni a másik életét, időt adni neki, az eltérő és idegen érdekek között érvényesülni hagyni, mások javára visszahúzódni. A tartós partneri kapcsolatoknak szüksége van a mindennapi kötöttség ilyen tapasztalataira. A kötöttség sok szempontból józan, egyszerű, megbízható, hiányozhat belőle az, ami a szenvedélyes nagy szerelem jellemzője. Egy kapcsolat a hétköznapokban inkább apró jelekben, mint hangzatos szavakban él: odafigyelés, hallgatás, megértés, dicséret, tapintat... ezek az éltetői. Ha a kötöttség nem jön létre, lelkileg, de gyakran még testileg sem bontakozhat ki az emberi élet. [...] Az embernek ez a kötöttség-szükséglete, az igény, hogy egy másik ember elfogadja, olyan egzisztenciális jelentőségű, hogy ebben antropológiai állandóról beszélhetünk. A kötöttség állandósága azért olyan fontos, mert a szociális és érzelmi tájékozódás és az értelmes tapasztalatszerzés feltétele. Azok az emberek, akiknek kötöttségigényét semmibe veszik, nem képesek értékelni önmagukat. Egy kapcsolatot tartósan megélni nagy és nehezen megoldható feladat, nélküle viszont nincs értelme a szeretetnek. Ezért nem az igényt kell megszüntetni, hanem a sikeres, tartós kötöttségekért kell dolgozni. [...] Nyilvánvaló, hogy a tartós kötöttség nem támaszkodhat csupán az érzelmi és situációs etikára. Teherbíró visszacsatolásokra van szüksége: eszmékre és meggyőződésekre, amelyek lehetővé teszik, hogy pillanatnyi perspektívák a jövőbe táguljanak.”

A teherbíró visszacsatolások alapvető terepe a család, a közösség, a szűkebb és tágabb társadalom, amely csak a konkrét jelenlét formáival létezhet. A közösségek is erő- és energiaforrások számunkra, ezek helyettesíthetik a megszünt, felbomlott nagycsaládot, a hajdani faluközösséget, a kisvárosi lét személyességet biztosító közösségét. Az általunk elképzelt – de nem ideáltípusként kezelt – közösségek a tudatosan vállalt közösségi létben akár magasabb szintű létformát biztosíthatnak, mint a hajdani nagycsaládok kötelékei.

A család a társadalom, az emberi élet legfontosabb közössége: gyermekként itt tanuljuk meg először, hogyan viszonyuljunk a szüleinkhez, a körülöttünk lévőkhöz, itt tapasztaljuk meg először, mit jelent szeretni, és szeretve lenni, itt tanuljuk meg azokat a szabályokat, amelyek majd felnőttként is megszabják életünk kereteit.

B./ ALAPVETÉS

A XV. kerületi családtámogatási, -védelmi program az alábbiakra vonatkozik:

- gyermek- és ifjúságtámogatás és -védelem,
- családtámogatás, családvédelem,
- felnőttek – ezen belül kiemelten
- a hátrányos helyzetűek támogatása, védelme,
- időskorúak támogatása, védelme.

A helyi családpolitika

- gyermektámogatási, -védelmi,
- családtámogatási, -védelmi,
- közoktatási, köznevelési,
- egészségügyi,
- szociális,
- közművelődési,
- közösségfejlesztési,
- foglalkoztatáspolitikai,
- településfejlesztési,
- településüzemeltetési,
- közbiztonsági.

intézkedések összessége. Ezek összehangolt működtetésével lehet helyi szinten is sokféle beavatkozással elősegíteni, hogy a családok, ezen belül a generációk megfelelő jólétben, társadalmi biztonságban és esélyegyenlőségben élhessenek.

A helyi családpolitika főbb szempontjai:

- a gyermekek mindenekfelett álló érdeke, esélyegyenlősége,
- gyermekek és a gyermekes családok jólétének biztosítása az önkormányzat lehetőségeihez mérten,
- a gyermekvállalás elősegítése az önkormányzat eszközeivel,
- a gyermekes családok szegénységének csökkentése,
- ezen belül a sokgyermekes családok kiemelt támogatása,
- a nemek közti esélyegyenlőség,
- prevenció erősítése, krízishelyzet esetén megoldási formák biztosítása,
- felnőttek aktivitásra való ösztönzése,
- a közösségfejlesztés az önkormányzat eszközrendszerével,
- a társadalmi beilleszkedés, integráció erősítése a fiatalok számára,
- hatékony és minőségi intézményi szolgáltatások biztosítása,
- célzottabb támogatások a családoknak,
- a szegénység és a társadalmi kirekesztés elleni küzdelem,
- a hajléktalankérdés célzott, személyre szabott megoldásának elősegítése,
- a lakhatás feltételeinek biztosítása lakáskiüritések esetén,
- generációk közötti szolidaritás,
- az időskori magányosság enyhítése,
- szociális biztonság fokozása.

Ezen szempontok komplex módon való kezelése olyan szinergikus együttműködést eredményez, ami a helyi családpolitikát jelentős mértékben megerősítheti.

C./ HELYZETKÉP

Kerületünkben a lakó- és tartózkodási hellyel rendelkezők száma 2012. december 31. napján **80.292 fő** volt. A kerület lakossága – a KSH adatai szerint – az 1990. évi népszámlálás óta (**95.593 fő**) folyamatosan csökken. A különbség 2012. december 31-én **15.301 fő**, az 1990-es adathoz viszonyítva 16 %-os, ami fővárosi viszonylatban is kirívó adat. A lakónépesség vesztesége elsősorban az elvándorlásból adódik, a születés-halálozás egyenlege évente túlnyomórészt pozitív.

A lakosság korösszetétele az európai és a magyar trendet követi, az időskorúak száma kismértékben, de folyamatosan emelkedik, a születések száma csökken, e két tényező együttes hatása hosszabb távon a népesség előregedését jelenti. 2012-ben öröndetes tény, hogy kerületünkben több gyermek született, mint az előző évben.

Tapasztalataink szerint egyre növekszik az időskorúak körében az egyszemélyes háztartások száma, valamint az egyedül élő, a különböző egészségügyi, mentális és szociális problémákkal küzdő emberek aránya.

A demográfiai adatokból látható a lakosság előregedése, így várhatóan nő az igény az idősellátás iránt, amely szociális segítségen túl egészségügyi, gondozási szolgáltatások iránti igény növekedését is jelenti.

Demográfiai mutatók

Budapest XV. kerületi lakosságának száma és kormegoszlása 2001-ben és 2011-2012. december 31-én (év/fő)

kormegoszlás	2001	2011	2012 év
0-3 év	3 529	1 999	2 030
4-6 év	4 417	2 051	2 077
7-14 év	4 399	5 200	5 132
15-18 év	4 525	3 181	2 938
19-60 év	50 237	48 712	48 418
60 év felett	19 346	19 510	19 637
összesen	86 453	80 653	80 292

Forrás: Bp. XV. ker. Kormányhivatal - Népeesség-nyilvántartás

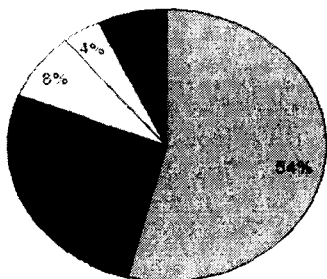
Kerületünkben - hasonlóan a fővárosi és az országos tendenciákhoz - a házasságkötések száma folyamatosan csökken. Mindez ellenére a társadalomkutatók szerint, a fiatalok hetven százaléka mondja azt, hogy nem lehet az ember igazán boldog akkor, ha nincs gyermeke, és nyolcvan százalékuk összességében a házasságot tartja a legjobb életformának.

Kopp Mária¹ szerint a házasságnak és a családnak van a legerősebb egészségvédő szerepe az ember életében, ezek hiánya sokkal nagyobb kockázatot jelent, mint az ismert rizikótényezők; az alkohol, a dohányzás, vagy az elhízás, messze nincs ilyen pozitív hatása az élettársi kapcsolatoknak, a szingli lét pedig egyenesen egészségkárosító. Valamennyi pszichológiai életminőség-mutató jobb azok között, akik úgy érzik, nehéz élethelyzetben számíthatnak családtagjaikra. A férfiak között a családi támogatás mértéke az élet értelmének tudatát, a koherenciát erősíti, a nők esetében a depressziótól és reménytelenségtől véd a jó családi légkör. Ezen tényeknek a XV. kerület közvéleményében sokkal erőteljesebben jelen kéne lenni, a program többek között ezt is szolgálja.

Budapest XV. kerületében a házasságkötések száma

év	1999	2008	2009	2010	2011	2012
-----------	-------------	-------------	-------------	-------------	-------------	-------------

¹ Orvos, pszichológus a SOTE Magatartástudományi Intézet tudományos igazgatóhelyettese, a Semmelweis Egyetem-MTA „Mentális Egészségtudományok” társult kutatócsoport vezetője volt.

□ Szív- és érrendszeri
■ Daganatos
□ Emésztőszervi
□ Legzőszervi
■ Külső okok (baleset, öngyilkosság)

Házasságkötések száma	284	257	200	180	163	192
------------------------------	------------	------------	------------	------------	------------	------------

Budapest XV. kerületében a születések száma

év	1999	2008	2009	2010	2011	2012
Születések száma	677	748	701	618	615	665

A kerületünkben a születések száma ugyanúgy mint országosan, évről-évre csökken. A társadalomkutatók szerint ennek oka lehet, a gazdasági és érzelmi bizonytalanság, a családi kapcsolatok lazulása, valamint hagyományos családi struktúrák eltűnése, a szülőkből és gyermekiből álló nukleáris családok létrejötte. Mindez fokozottan igaz a lakótelepi népességre, ahol az egyedülálló idősök aránya évről évre bővül, ugyanitt jelentős az egyszülős családok (édesanya 1-3 gyermekkel) aránya. 2012. évben – szerencsére – megfordult a tendencia, több gyermek született, mint az előző években.

Budapest XV. kerületében a halálozások száma

év	1999	2008	2009	2010	2011	2012
Halálozások száma	360	325	318	359	300	289

Magyarország egészségügyi állapota alapján a világ országai között a középmezőnyben foglal helyet, azonban Európát tekintve egyike a legkedvezőtlenebb helyzetű országoknak. Az egykori szocialista országokat tekintve hazánk morbiditási (megbetegedési) és mortalitási (halálozási) helyzete szinte egyedülálló. Kerületünkben a mortalitási adatok kiegyensúlyozottnak tekinthetők. A halálokok megegyeznek az országos okokkal.

Budapest XV. kerületében a házi orvosi és házi gyermekorvosi ellátottság 2012. január 1. napján

Házi orvosok száma (fő)	Egy házi orvosra jutó bejelentkezett lakosok száma (fő)	Házi gyermekorvosok száma (fő)	Egy házi gyermekorvosra jutó bejelentkezett gyermekek (fő)	Egy házi orvosra és házi gyermekorvosra jutó lakos (fő)
41	1679	16	796	1 403

Forrás: Budapest Statisztikai Zsebkönyve KSH

Lakásállomány a XV. kerületben

év	2001. február 1.	2012. január 1.
Lakásállomány	36 738	38 361

Forrás: Budapest Statisztikai Zsebkönyve KSH

Kerületünkben az épített lakások átlagos alapterülete: 85 m². A budapesti átlag 76 m² (2011. évi adat). Ez a kertvárosi nagyobb alapterületű lakásállománynak köszönhető, hiszen a lakótelepi lakások átlagosan 54-55 m² alapterületűek.

Nyugdíjellátás

A nyugdíjban, nyugdíjszerű ellátásban részesülők havi teljes átlag jövedelme 2011. decemberében 104.861,-Ft volt (a budapesti átlag százalékában 94,3%). Az ellátásban 23 967 fő részesült. A legalacsonyabb ellátás 6 117 Ft, a legmagasabb ellátás 233 325 Ft volt. A nyugdíjasok között magas az egyszemélyes háztartások száma. Az egyedül élő idősök aránya kb. 65%. Ezen háztartások nagy részét (kb. 80 %-át) alacsony nyugdíjjal rendelkező, özvegy nők alkotják.

Foglalkoztatási mutatók

Nyilvántartott álláskeresők

A nyilvántartott álláskeresők száma Budapesten 2012. év decemberében **48 141** fő volt, ebből 11 773 fő részesült foglalkoztatást helyettesítő támogatásban.

A Kassai utcai Kirendeltségben, ahová a XV. kerületi munkanélküli lakosság is tartozik a nyilvántartott munkanélküliek száma 8 583 fő volt.

A NYILVÁNTARTOTT ÁLLÁS KERESŐK ZÁRÓNAPI SZÁMA

Number of registered jobseekers by local offices

2012. december / December 2012

Megyei és kirendeltségek / Counties and local offices	Férfi / Male	Nő / Female	Együtt / Together	Éves korcsoportok / Age groups			Együtt / Together	Általános iskola / Elementary education	Szakiskola / Vocational or apprentice school	Szakközépiskola, technikum / Vocational secondary school, specialised technical school	Gimnázium / Secondary grammar school	Főiskola, egyetem / Tertiary education	Küthiellen / Missing
				25 év alatt / Under 25 years	25 - 54 év / 25-49 years	55 év és felette / 55 years or over							
Budapest, Katona József utcai Kirendeltség	2019	2317	4336	386	3086	864	4336	952	836	886	813	849	0
Budapest, Baross utcai Kirendeltség	2636	3089	5725	510	4085	1130	5725	2167	1077	888	845	748	0
Budapest, Mansfield Péter utcai kirendeltség	1288	1389	2677	267	1938	472	2677	731	733	676	353	184	0
Budapest, Vivó utcai Kirendeltség	2963	3206	6169	674	4357	1138	6169	1454	1528	1450	1061	676	0
Budapest, Ráday utcai Kirendeltség	3212	3637	6849	583	4936	1330	6849	1415	1111	1438	1257	1628	0
Budapest, Holtai Jenő téri Kirendeltség	1876	2307	4183	260	3028	895	4183	977	580	779	795	1052	0
Budapest, János utcai Kirendeltség	1596	1708	3304	353	2410	541	3304	1166	814	693	422	208	1
Budapest, Kassai utcai Kirendeltség	4009	4574	8583	921	6178	1484	8583	2008	1984	1945	1362	1283	1
Budapest, Danus utcai Kirendeltség	2027	2340	4367	459	3076	832	4367	1403	934	915	654	461	0
Budapest, Haller utcai Kirendeltség	1372	576	1948	79	1425	444	1948	1121	557	146	83	41	0
Főváros	22998	25143	48141	4492	34519	9130	48141	13394	10154	9816	7645	7130	2

Forrás: www.ksh.hu

Budapest XV. kerületben a nyilvántartott álláskeresők száma

év	2000	2009	2010	2011	2012
Nyilvántartott álláskeresők száma* (fő)	1 100	2 545	2 539	2 321	
Közhasznú, közcélú foglalkoztatottak (fő)	152	74	154	379	339

*Forrás:

Budapest XV. kerületben aktívkorúak ellátásában részesülők száma

év	2009	2010	2011	2012
Rendszeres szociális segély (fő)	103	174	245	273
Rendsz. szoc. segély egészségkárosodottak részére (fő)	48	42	44	52
Foglalkoztatást helyettesítő támogatás (RÁT)(fő)	564	867	822	1 236

A közfoglalkoztatás célja, hogy a munkaerőpiacról tartósan kiszorulók ne veszítsék el kapcsolatukat a munka világával, képességüket megtartsák a munkavégzésre és hasznos munkát végezzenek, dolgozzanak. Fontos feladat a segélyezett munkaeerőpiaci pozíciójának javítása, a segélyezett munka ellen ösztönző hatásának mérséklése, a foglalkoztatás növelése. Legfontosabb alapelvek közé tartozik, hogy együttesen érvényesüljön a társadalmi szolidaritás és egyéni felelősség, aki képes dolgozni, az munkával járjon hozzá a közteherviseléshez.

A foglalkoztatást helyettesítő támogatás minimum szinten biztosítja az ellátást az arra rászorulóknak, de a segítségnyújtás és az együttműködéssel szemben támasztott követelmények, valamint ezekhez kapcsolódó szankciók együttes alkalmazását szigorúan megköveteli.

Önkormányzatunk a munkanélküliek foglalkoztatása érdekében 2012. évben is – pályázat igénybe vételével – biztosítja a közmunka lehetőségét. A foglalkoztatásba bevonja gazdasági társaságait is intézményeit. A közfoglalkoztatás egyre bővülő mértékű a XV. kerületben.

Létminimumértékek egy háztartásra számítva (év/háztartás)

év	2008	2009	2010	2011
Aktív korú 1 felnőtt	71 736	75 024	78 736	83 941
1 felnőtt 1 gyermekkel	118 364	123 790	129 914	138 503
1 felnőtt 2 gyermekkel	154 232	161 302	169 282	180 473
2 felnőtt 2 gyermekkel	208 034	217 570	228 334	243 429
Nyugdíjas 1 fős háztartás	64 562	67 522	70 862	75 547
Nyugdíjas 2 fős háztartás	111 191	116 287	122 041	130 109

Forrás: www.ksh.hu

D./ A SZOCIÁLIS ELLÁTÁSOK

A XV. kerületi önkormányzat által biztosított pénzbeli és természetbeni ellátások

A szociális ellátás feltételeinek biztosítása – az egyének önmagukért és családjukért viselt felelősségen túl – az állam központi szervei és a helyi önkormányzatok feladata. Önkormányzatunk kötelező és önként vállalt feladatoként, átfogó szociális ellátórendszerén keresztül minden rászoruló család, egyén számára biztosítja az alapvető szociális biztonságot.

Szociális rászorultságtól függő pénzbeli rendszeres ellátások (a szociális igazgatásról és szociális ellátásokról szóló 1993. évi III. törvény (továbbiakban: Szt.) alapján.

Szociális rászorultságtól függő rendszeresen nyújtott pénzbeli ellátások

- Aktívkorúak ellátása, foglalkoztatást helyettesítő támogatás (kötelező)
- Rendszeres szociális segély (kötelező)
- Ápolási díj méltányos (önként vállalt)

Szociális rászorultságtól függő eseti pénzbeli ellátások

- Átmeneti segély (kötelező)
- Temetési segély (önként vállalt)

Természetben nyújtott szociális ellátások

- Köztemetés (kötelező)
- Közgyógyellátás méltányos (önként vállalt)
- Adósságkezelési szolgáltatás (kötelező)
- Adósságkezeléshez kapcsolódó lakásfenntartási támogatás (kötelező)
- Normatív lakásfenntartási támogatás² (kötelező)
- Lakbértámogatás (önként vállalt)
- Tüzelőutalvány biztosítása (önként vállalt)

Pénzben és természetben nyújtott gyermekvédelmi ellátások (a gyermekek védelméről és gyámügyi igazgatásról szóló 1997. évi XXXI. tv. alapján)

- Rendszeres gyermekvédelmi kedvezmény (kötelező)
- Kiegészítő gyermekvédelmi támogatás (kötelező)
- Óvodáztatási támogatás (kötelező)
- Rendkívüli gyermekvédelmi támogatás (kötelező)

Egyéb önkormányzati eseti pénzbeli ellátások

- Nyári szociális gyermekétkeztetés támogatása
- étkezési térítési díj csökkentése
- 100 évesek köszöntése

Egyéb önként vállalt ellátások

- Helyi támogatás
- Fiatal házások támogatása
- HPV vírus elleni védőoltás
- Szociális kamatmentes kölcsön
- Babakötvény (életkezdesi támogatás) kiegészítése egyszeri 10.000,-Ft-tal
- Tankönyv ártámogatás (a 2001. évi XXXVII. törvény 8. §-ban előírt normatív támogatásokon felül)
- Füzetsomag támogatás
- Étkezési utalvány

(Az Szt. 26. §- a szerint a települési önkormányzat képviselő-testülete a hatáskörébe tartozó pénzbeli ellátásokat kiegészítheti, és a szociálisan rászorultak részére - a rendeletében meghatározott módon és feltételek szerint - más pénzbeli támogatásokat is megállapíthat.)

A kerületi pénzbeli és természetbeni támogatások esetében az Önkormányzatunk minden jogos igényt teljesít. A átmeneti segélyezésre – 2012. évben- közel 40 millió forintot fordítottunk. Az ellátások igénybevétele rászorultságtól függően állapíthatók meg. A pénzbeli és természetbeni támogatások olyan rendszert alkotnak, amelyek nyújtásával segítséget kap a család a gyermek felnevelésében, a lakásfenntartásával kapcsolatos kiadások, a gyógyszer- és a temetési költségek csökkentésében. Az átmeneti segélyt legtöbbször megélhetésre, a magas havi gyógyszerköltségre, kórházi tartózkodásra, a magas közüzemi számlák és közüzemi tartozások kiegyenlítésére, háztartási készülékek javíttatására, cipő, ruha, élelem vásárlására való hivatkozással kérik a kérelmezők. A Szociális, Családvédelmi és Tulajdonosi Bizottság méltányossági jogkörében eljárva minden kérelmet megvizsgált és az indokolt kéréseket támogatja. A támogatások közel 80 %-a a lakhatás költségeinek csökkentését szolgálta.

Az Szt. felhatalmazást ad a helyi önkormányzatoknak arra, hogy rendeletük alapján adósságkezelési

² pénzben is nyújtható

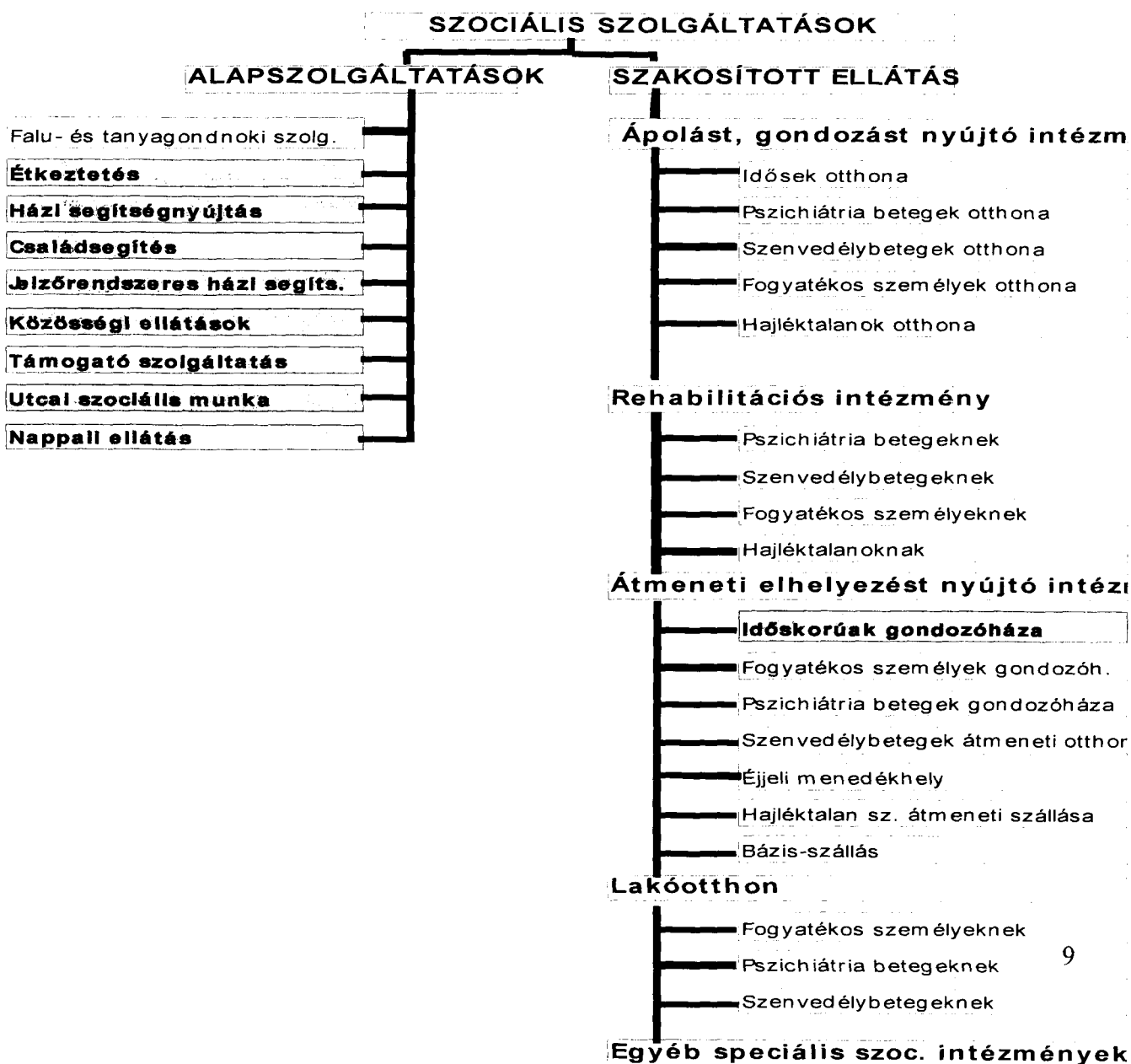
szolgáltatást nyújtsanak. Kerületünkben a lakó-, illetve tartózkodási hellyel rendelkező szociálisan hátrányos helyzetben lévő tulajdonosok, bérlők, haszonélvezők részesíthetők adósságkezelési szolgáltatásban. A két pilléren nyugvó, a pénzbeli támogatást és tanácsadást magába foglaló adósságkezelési szolgáltatás a további adósságok felhalmozódását hivatott megakadályozni. Az adósságkezelési szolgáltatásban résztvevők egy éven keresztül alanyi jogon lakásfenntartási támogatásban is részesülnek.

Az önkormányzat kiemelt célja, hogy a kerületi lakosság eladósodását megakadályozza, illetve csökkentse. Ezért kiemelt feladat, hogy a rászoruló lakosság adósságkezelésbe történő, minél szélesebb körű bevonása a lakhatással kapcsolatos adósságterheknek enyhítésére. Szorgalmazzuk az adósságkezelési szolgáltatás igénybe vételét, valamint az **előrefizetős (kártyás) készülékek felszerelését.**

A természetben nyújtott támogatások (pl. közgyógyellátás, tüzelőutalvány, Erzsébet utalvány) biztosításával a kerületi rászorulókat szociális, egészségügyi védelmére és életminőségének javítását szolgálja.

E./ SZOCIÁLIS SZOLGÁLTATÁSOK – INTÉZMÉNYEK

A szociálisan rászorultak részére személyes gondoskodást nyújtó ellátást az állam, valamint az önkormányzatok biztosítják. A személyes gondoskodás magában foglalja a szociális alapszolgáltatásokat és a szakosított ellátásokat. Az alábbi ábra szemlélteti az Szt. szerinti ellátási rendszert, melyben színezett háttérrel jelennek meg a XV. kerületben elérhető szolgáltatások.

Az alapszolgáltatások megszervezésével a települési önkormányzat segítséget nyújt a szociálisan rászorulóknak részére saját otthonukban és lakókörnyezetükben önálló életvitelük fenntartásában, valamint egészségi állapotukból, mentális állapotukból vagy más okból származó problémáik megoldásában.

A szociális intézményhálózat a képviselő-testület által elfogadott szakmai program szerint működik, és az önkormányzat, mint fenntartó, magas szinten biztosítja a rendszer működéséhez szükséges szabályozási, személyi, tárgyi és egyéb előírások feltételeit. Ezáltal valósul meg az a célkitűzésünk, hogy az ellátórendszer segítséget nyújtson a rászorulóknak, akik betegség, fogyatékosság, munkaképességük megváltozása, munkanélküliség okán, esetleg a családi körülmények kedvezőtlen változása, a család hiánya, szenvedélybetegségek miatt társadalmi beilleszkedési zavarokkal küzdenek.

A kerületi intézményi infrastruktúra kiépített, megfelelő minőségű, egymásra épül és kiegészíti egymást. Teljes mértékben lefedi a vonatkozó jogszabályokban előírt és meghatározott feladatok teljesítését. A szociális és gyermekjóléti szolgáltatásokat a kerületi lakosok kb. 15-20 %-a veszi igénybe. E feladatok terén az Önkormányzat eleget tesz ellátási kötelezettségének.

F./ CSALÁDSEGÍTŐ, -VÉDELMI SZOLGÁLTATÁSOK - INTÉZMÉNYEK

A XV. kerület különös gondot fordít arra, hogy az illetékességi területén élő családok megkapják mindazokat a szolgáltatásokat, amelyek segítik, támogatják egészséges működésüket, nehézség esetén lehetővé teszik, hogy a segítség időben érkezzen, illetve támogatást nyújtsanak a rászorulóknak.

Meglévő szolgáltatások helyben, amelyek a fenti célt szolgálják:

Szociális, egészségügyi és egyéb intézmények, szolgáltatások:

- **Újpalotai Családsegítő Szolgálat**

Tevékenységének fő célja, hogy a szociális vagy mentálhigiénés problémák, illetve egyéb krízishelyzet miatt segítséget igénylő személyek, családok számára az ilyen helyzethez vezető okok megelőzése, a krízishelyzet megszüntetése, valamint az életvezetési képesség megőrzése céljából nyújtson szolgáltatásokat.

A Szolgálat jelenleg sem csupán az Újpalotán élők gondozását vállalja, hanem az egész kerületét. Indokolt egyszerűen Családsegítő Szolgálat-ként nevezni. Az INSPIRÁL Szociális Városközpontban történő elhelyezése révén az eddiginél több prevenció, oktatási, programot szervezni. A Szolgálat a Spirálházba tervezett többi szociális, közösségi, közművelődési intézménnyel karöltve komplexebb és integráltabb

- **Fióka Gyermek-és Ifjúságjóléti Központ**

A szolgáltatás célja elsődlegesen a gyermek testi, lelki egészségének, családban történő nevelésének elősegítése, a gyermekek veszélyeztetettségének megelőzése a megfelelő észlelő- és jelzőrendszer működtetésével. A veszélyeztetettséget előidéző okok feltárása, a gyermek már kialakult veszélyeztetettségének megszüntetése érdekében a szükséges intézkedések megtétele.

Az új helyszínen – a Hartyán óvoda épületében történő – elhelyezés révén számos olyan program bonyolítható, ami az ifjúság mentális egészségét és közösségépítését szolgálhatja. Így a krízisterápia mellett a tájékoztatás, oktatás, megelőzés nagyobb szerepet kaphat.

- **Köznevelési intézmények gyermekvédelmi funkciója**

Az óvodák, iskolák a gyermekvédelmi jelzőrendszer egyik fontos elemét képezik. A gyerekekkel napi kapcsolatban állva érzékelik a veszélyeztetettséget, mely segítségük, együttműködésük nélkül nehezen enyhíthető. Fontos volna biztosítani, hogy minden óvodában megfelelő óraszámú álljon rendelkezésre gyermekvédelemben jártas, képzett

szakember, illetve az iskolák vonatkozásában meg kellene őrizni az elmúlt években működő gyermekvédelmi felelősök rendszerét.

A köznevelési intézmények gyermekvédelmi felelősi és szabadidő szervezési feladatainak ellátását a kerület adottságai alapján rendkívül fontosnak tartjuk. Ezt a pedagógusok munkáját alapvetően segítő állományt megtartandónak tartjuk.

- **Bölcsődék**

A 3 éven aluliak napközbeni ellátását biztosító szolgáltatás. A családban nevelkedő kisgyermek számára a családi nevelést segítve, napközbeni ellátás keretében a gyermek fizikai- és érzelmi biztonságának és jóllétének megteremtésével, feltétel nélküli szeretettel és elfogadással, a gyermek nemzetiségi/etnikai hovatartozásának tiszteletben tartásával, identitásának erősítésével kompetenciájának figyelembevételével, tapasztalatszerzési lehetőség biztosításával, viselkedési minták nyújtásával elősegíteni a harmonikus fejlődést. A veszélyeztető körülmények között élő gyerekek fejlődése szempontjából különösen fontos, hogy ebben a korai életkorban a gyerekek megtanuljanak játszani, közösségben élni, másokra tekintettel lenni.

A bölcsődék flexibilis, család- és szülőbarát jellegét kívánjuk erősíteni. Ennek érdekében támogatjuk a bölcsődék rövidebb idejű igénybe vételét, a baba-mama klubok elterjesztését. A bölcsődékben külső igénybe vételre alkalmas funkciók telepítését támogatjuk, pl. játszóház, sószoba stb.

- **Védőnői hálózat, házi orvosok, gyermekorvosok**

Magyarországon évtizedek óta teljes védőnői ellátás működik. Minden 6 éven aluli gyerek körzeti védőnői gondozás alatt áll. Így a védőnők minden újszülöttel foglalkoznak, otthoni környezetben ismerik meg a családok gondjait, nehézségeit. A gyermekvédelmi rendszerben együttműködésük alapvető. Az iskoláskorú gyerekek ellátására iskolai védőnői szolgáltatás működik.

A gyermekorvosok látókörébe tartozik minden kiskorú gyermek. A gyermekvédelmi rendszerben jelző funkciójuk, illetve adott esetben együttműködésük alapvető.

A gyermek házi orvosi hálózat megújításának egy lehetséges útja az a program, ami a Zsóka-vár utcai rendelőben kibontakozik. Itt a téri adottságok és a funkcionális kapcsolatok alapján egyrészt számos családi program, szűrés-megelőzés-tanácsadás jellegű alkalmak szervezésére került sor, másrészt az itt működő gyermekorvosok mintegy praxisközösséget alkotva, közösen fejlesztik a gyermek-egészségügyi ellátást, jelentős könnyebbéget nyújt a családoknak.

- **Területi Gondozás**

Szociális étkeztetés, házi segítségnyújtás biztosítása, jelzőrendszeres házi segítségnyújtás működtetése, házi gyermekfelügyelet biztosítása, nappali ellátás és átmeneti elhelyezés nyújtása időskorúak részére. Ez a funkció civil szervezetek, egyházi közösségek bevonásával is fejleszthető.

- **Értelmi Fogyatékosok Napközi Otthona**

Nappali ellátást nyújt középsúlyos értelmileg sérült fiatalok és fiatal felnőttek, valamint felnőttek részére. Szociális foglalkoztatás keretében végzett tevékenységek: munka-rehabilitáció, fejlesztő-felkészítő foglalkoztatás. Ezen intézmény a XV. kerület önként vállalt feladata, jelentős mértékű a más önkormányzatokhoz tartozó igénybe vevők száma, akiktől az önkormányzat által nyújtott fajlagos támogatás kérhető. A nagy múltú fenntartói, szakmai műhely megtartása indokolt.

- **Fejlesztő Gondozó Központ**

Nappali ellátást nyújtó intézmény súlyosan és halmozottan sérült gyermekek és fiatal felnőttek részére. Az intézmény működésére az előzőekben leírtak érvényesek.

- **Családok Átmeneti Otthona (Szociális és Rehabilitációs Alapítvány)**

Gyermekek nevelő családok számára biztosít otthont nyújtó ellátást átmeneti lakhatási nehézségek esetén. A családok átmeneti otthonába a családok saját elhatározásuk alapján,

önként kerülnek be. A gyermekvédelmi rendszerben aktív együttműködés alakult ki a családok - átmeneti otthon – gyermekjóléti szolgálat között. Tényleges együttműködés esetén az átmeneti otthonban töltött idő elegendő arra, hogy a család újra a saját lábára álljon.

Az intézménnyel együttműködési megállapodásunk van, működése példaszerű, bővítése a kerületi problémák megoldása érdekében indokolt. Erre az Aporháza utcai ingatlanon nincsen lehetőség, a bővítés azonos elvek alapján működő fiókintézmény létesítésével képzelhető el.

- **Gyermekek Átmeneti Otthona (Aranyhíd Gyermekek Átmeneti Otthona – Újpest)**

Családban élő gyerekek számára biztosít a gyermeket nevelő felnőttek átmeneti kiesése esetén otthont nyújtó ellátást addig, amíg a szülők újra haza nem viszik a gyermeket. Az átmeneti gondozás e fajtájának egyik fontos jellemzője, hogy közel legyen a gyermek korábbi tényleges tartózkodási helyéhez. Így lehetővé válik, hogy a gyerek természetes baráti kapcsolatai megmaradhassanak, ugyanabba az óvodába, vagy iskolába járhasson. Így mindenképpen érdemes volna végiggondolni, nem volna-e szakmailag megfelelőbb a kerületen belül saját gyermekek átmeneti otthonát létrehozni. Amennyiben ez lehetővé válna, még jobban össze lehetne illeszteni a különböző szolgáltatók (gyermekjóléti, családsegítő, civil szervezetek, oktatási intézmények, stb.) gyerekeknek nyújtott szabadidős programjait is.

Az intézménnyel együttműködési megállapodásunk van, a XV. ker. igénybe vevők finanszírozása költségvetési forrásból biztosított.

- **Házi gyermekfelügyelet**

Ezt a szolgáltatást az ESZI-n belül dolgozó csecsemő- és kisgyermekápolást szakszerűen nyújtani tudó munkatársak nyújtják a Fióka javaslata alapján, nagyon indokolt esetben. Érdemes volna e szolgáltatást jelentősen bővíteni. Sok család számára nyújthatnánk segítséget egy szakszerű és megbízható bébiszitter-jellegű szolgáltatással. Biztosan van a kerületben élők között olyan szülő, aki szívesen fizetne is e szolgáltatásért. Ha volna ilyen, az mindenképpen a családok védelmét szolgálná.

Hiányzó, fejlesztést igénylő szociális szolgáltatások:

- Teljes információs bázis az összes elérhető családtámogatási, -védelmi és szociális szolgáltatásról. Segíteni kívánjuk az emberek, csoportok közötti együttműködéseket, a civil kezdeményezéseket, önkéntességet, így a megjelenő emberi erőforrásokkal való gazdálkodás is koordinálhatóvá válik. Ez jelentősen hozzájárulhat a bizalom és a felelősségvállalás erősödéséhez, a lakosság közérzetének javulásához. Vélemények, ötletek összegyűjtésével segíteni a folyamatok tervezését és megvalósítását. Honlap, internetes fórum, hírlevél szolgáltatás működtetésével segíteni az igénybe vevőket és az infokommunikációs akadálymentesítés révén az esélyegyenlőség széles körben történő biztosítása is megvalósulhat.

Mindehhez a Zsókavár utcai szociális város-rehabilitációs program keretében az ún. ESZA programok nyújtanak kísérleti lehetőséget. Az itt kidolgozott programok rendszerbe illesztése a jövő feladata.

- Részben, vagy teljes egészében felügyeletet, kapcsolattartást igénylő személyek esetén a felügyelet, vagy kapcsolattartást biztosító családtag helyettesítése annak érdekében, hogy a családtag is tudjon pihenni, nyaralni. Motelszolgáltatás lehetőségének vizsgálata, alternatív szolgáltatások felkutatása, az erről való információhoz történő hozzájárulás biztosítása. Ehhez először a potenciális igénybe vevők felmérése, majd gazdasági számítások szükségesek.
- Támogatott lakhatás kidolgozása fogyatékkal élők számára. Támogatni szükséges a fogyatékos személyek önálló életvitelmozgalmaikat, valamint foglalkoztatásukat. Általános

tapasztalat, hogy a társadalmi tudat formálásában igen fontos szerepe van az érintetteknek, a személyes példamutatásnak, a pozitív példák bemutatásának.

- Pszichiátriai betegséggel élők segítése.

Az *elsődleges megelőzés* - azaz olyan programok, szolgáltatások biztosítása, mely egy adott népességben belül csökkenti a mentális zavarok, rendellenességek előfordulási arányát - lehet célja a szociális alapellátásnak. A jelenlegi alapszolgáltatások igyekeznek is eleget tenni e célnak úgy, hogy közben az intézmény nem kényszerül arra, hogy átfogalmazza szakmai identitását. Aggasztó ugyanakkor, hogy a *másodlagos* -, *harmadlagos megelőzést* - az akut mentális megbetegedések után visszamaradó defektusok előfordulási arányát, és a betegek rehabilitációját - biztosító intézmények, szolgáltatások hiányosan, elégtelen módon vehetők igénybe a kerületben.

A családsegítő szolgálat és a gyermekjóléti központ a családok szociális és mentálhigiénés helyzetét kíséri figyelemmel, feltárja a krízisek okait és a megoldási lehetőséget keresve bevonja a klienseket annak érdekében, hogy támogatást nyújtson. Fontos feladata a családgondozónak, hogy tájékoztassa a családokat az igénybe vehető családtámogatási és társadalombiztosítási ellátások formáiról, életvezetési tanácsadást nyújtson a rászorulóknak.

Kerületünkben a 0-3 éves gyermekek kb. 23 %-a veszi igénybe a 7 bölcsődében a napközbeni ellátást 670 férőhelyen, a tényleges igénybevétel 344 fő.

A gyermeket nevelő családokkal kapcsolatban álló egészségügyi szolgáltatást végző intézmények körébe tartozik a védőnői szolgálat és a gyermekorvosi, és az iskola-egészségügyi szolgálat. Az iskola- ifjúság-egészségügyi ellátás terén a védőnők szervezik az oktatási intézmények tanulóinak egészségnevelő oktatását, a környezet-egészségügyi, a szűrő- és alkalmassági feladatok végzését.

Az egészségügyi alapellátásban 41 házi orvos, 16 házi gyermekorvos, és 15 fogorvos dolgozik. Az alapellátás teljesen lefedi a kerületi igényeket. A házi orvosokhoz praxisonként átlagosan 1679 fő, a házi gyermekorvosokhoz 796 fő tartozik. A fogászati alapellátásban jelenleg 14 felnőtt és 8 gyermek fogorvosi státusz van, a hozzájuk tartozó fogorvosi körzetbeosztással, területi ellátási kötelezettséggel. Az orvosok kettő kivételével, vállalkozás formájában látják el feladataikat.

A XV. kerületi lakosok járóbeteg szakorvosi ellátása 2 telephelyen a Rákos úti Szakrendelőben és az Órjárat utcaiban valósul meg, ahol számos szakorvosi ellátást lehet igénybe venni. A lakosság rendszeres egészségügyi szűrésének érdekében évek óta megrendezésre kerül a kerületi Egészségnap. A programon évente két alkalommal lehet részt venni, a helyszínen koleszterin-, és vércukorszint meghatározásra, vérnyomásmérésre és egyéb szűrésen való részvételre van lehetőség. Az Egészségügyi Intézmény további szűrések bevezetését tervezi, melyről az intézmény honlapján és a kerületi médiumokban kap tájékoztatást a lakosság.

A kerületi egészségügyi intézményhálózat fejlesztését, megújítását Önkormányzatunk kiemelkedő feladatának tartja annak érdekében, hogy magas színvonalú, könnyen elérhető szolgáltatáshoz jusson a lakosság. A fejlesztésnek első állomása a Zsókaúti házi orvosi rendelő felújítása, korszerűsítése volt.

Közoktatási-köznevelési intézmények

Önkormányzatunk törvényi változások miatt, 2013. január 1-től fenntartóként csak az óvodai intézményrendszert működteti. Az általános iskolai, gimnáziumi, szakközépiskolai, zeneiskolai, pedagógiai szakszolgálati intézmények fenntartói feladatát a Klebelsberg Intézményfenntartó Központ (KIK) vette át. A működtetés változatlanul az Önkormányzat feladata, a működtetés

körében valamennyi feladatnak köznevelési aspektust is tulajdonítunk:

- az intézmények energetikai kérdései egyben általános etikai vonatkozásokkal bírnak;
- ugyanez mondható el az épülethigiénéről is;
- az intézményekben már megkezdett iskola- és óvodakertek alakítása – melynek során a gyermekek és diákok által nevelt faállomány a közterületekre kerül – a helyi identitás erősítésében játszik szerepet,
- a szabadidő értelmes és az egészséget szolgáló eltöltése érdekében az önkormányzat tudatosan fejleszti az intézményeket (nyitott iskolák, jégpálya, műfüves pályák létesítése, sport- és szabadidő programok szervezése stb.)

Kerületi oktatási intézmények:

- óvoda (21 telephelyen) – számos fejlesztés érinti az óvodákat már ebben a ciklusban
- általános iskola (11 db) – az iskolafejlesztések körében nem csupán energetikai, hanem tartalmi fejlesztésekre is sor kerül;
- gimnázium (4, 6 és 8 évfolyamos – Dózsa György Gimnázium a Szódliget utcai épület átvételével a táncművészeti tagozat elhelyezése megoldott, az iskola jó minőségű tornateremmel bővült; a László Gyula Gimnáziumban műfüves pálya létesül),
- szakközépiskola az Állam fenntartásában (Bethlen Gábor Szakközépiskola),
- alapfokú művészetoktatási intézményt (Hubay Zeneiskola),
- pedagógiai-szakmai szolgáltatást végző intézményt nevelési tanácsadót, amely ellátja valamennyi kötelező szakszolgáltatási feladatot (pl. nevelési tanácsadás a Klebelsberg Intézet fenntartásában).

Szabadidő-, tömegsport, rekreáció

Önkormányzatunk célja, hogy a XV. kerületi épített és természeti környezet harmonikus összhangban legyen a lakosság elképzeléseivel, igényeivel, elvárásaival annak érdekében, hogy az emberek életminősége javuljon. A részintézkedések megvalósítása során jelentős hangsúlyt kap kerületi lakosság megfelelő tájékoztatása, a lakossági közösségekkel való partneri együttműködés. A családok rekreációja érdekében elkezdődtek a játszóterek felújítása, megújítása, továbbá a „Nyitott Iskolák” program keretén belül – az eddigieket is beszámítva - 10 műfüves sportpálya építése szerepel az önkormányzat terveiben a tulajdonában lévő oktatási, nevelési, intézményekben, ahol a családok együtt sportolhatnak, szórakozhatnak.

Az Önkormányzat számos immár hagyományosnak mondható programot dolgozott ki és szervez meg a szabadidő és tömegsport terén:

- télen ingyenes jégpálya létesítése és működtetése;
- Miénk a grund! lakótelepi kispályás focibajnokság, amely egyre népszerűbb a fiatalság körében;
- Streetball bajnokság a Pólus parkolójában;
- mezei futó bajnokság a Szilas patak mentén;
- a Páskomliget kiserdő rekreációs célú hasznosítása (a hajléktalan „táborok” felszámolása után) – futópálya, sportterületek, kutyafuttatók stb.;

G./ INTÉZKEDÉSI TERV

- A családokat érintő alapszolgáltatások folyamatos, magas színvonalú biztosítása, működtetése: bölcsődék, óvodák, iskolák, gyermek-egészségügyi ellátások, családsegítő szolgálat és gyermekjóléti központ esetében.

- A gyermeklétszámnak megfelelő intézményhálózat működtetése, ebben a vonatkozásban fontos szempont a családbarát jelleg erősítése, rövid- és középtávon az önkormányzat kiemelt feladata a gyermekes családok elvándorlásának megakadályozása, gyermekes családok letelepítése a kerületben.
- Az önkormányzati működtetésű óvodák és iskolák mellett az önkormányzat kezdeményezze egyházi fenntartású óvoda és iskola létesítését, mivel jelenleg egy-egy intézménynyi óvodás és iskoláskorú gyermeket más kerületbe járatnak a szülei, ezen létszám egy része visszahozható a kerületbe.
- Igény szerint új szociális, egészségügyi, népjóléti szolgáltatásokat bevezetése, a meglévők folyamatos vizsgálata, szükség szerinti átalakítása, megszüntetése. Minden esetben a családbarát jelleg megerősítése a fontos szempont
- Az „Életfa program” nem csupán a zöld jelleg erősítését szolgálja, hanem összekapcsolódik az abban az évben született újszülöttekkel is, így válik önazonosságtudat erősítő programmá.
- Az újszülöttek számára átadásra kerülő kelengye, ajándécsomag, közvetlenül a családtámogatás részévé válik.
- A népjóléti, szociális, családsegítő, -védelmi programokban, az egészség megőrzését szolgáló feladatokban kiemelt fontosságú a szűrő, megelőző, tanácsadó, prevenciót szolgáló programok szervezése.
- Az egészségmegőrzéshez szükséges kritériumok fenntartása kiemelt feladat, ezt szolgálja a háziorvosi ellátó rendszer fejlesztése, a járóbeteg ellátás átalakítása, a szoros kapcsolat kiépítése a fekvőbetegellátás rendszerével.
- A szociális és gyermekvédelmi ellátások feltételeinek folyamatos vizsgálata, ezen belül a családi segélyezés bevezetésének elősegítése – a családot egységében támogassuk.
- A családok együttműködésének erősítése annak érdekében, hogy öntevékenyen vegyenek részt saját helyzetük javításában.
- Fokozott figyelmet kell fordítani a hátrányos helyzetű családok élethelyzetének javítására, ebben a vonatkozásban a korai felismerési rendszer kialakítására kell gondot fordítani.
- A hátrányos helyzetű munkanélküliek bekapcsolása a munka világába, a közfoglalkoztatás kiszélesítése az önkormányzati gazdasági társaságokban, költségvetési intézményekben.
- A közösségi terek rendszeres és színvonalas programokkal való működtetése minden korosztály számára, ezek támogatása – ilyen jellegű a Miénk a grund!, a Streetball program, a Miénk a tér!, a Nyitott iskolák program stb.
- A közművelődés számtalan eszközében képes megszólítani a családokat: a baba-mama klubokkal, a sajátos, kifejezetten családokat megszólító rendezvényekkel, de ide tartozónak tartjuk a Termelői piac, vagy a Bolhapiac szervezését is, amelyeket közművelődési – gyermekeknek is szóló – programok kísérnek.
- A környezettudatos szemlélet kialakítása és fejlesztése számos vonatkozásban erősíti a kerület családbarát jellegét, ezekbe a programokba célszerű magukat a családokat bevonni.
- A tiszta, ápolt lakókörnyezet fenntartása, fejlesztése a családbarát jelleget erősíti.
- A zöldterületek fokozottabb védelme, családbarát, közösségi használata nagy mértékben erősíti az itt élők önazonosságtudatát.
- Az önkormányzati beruházások tervezése és kivitelezése során lakossági egyeztetés, a családbarát jelleg fokozott vizsgálata kiemelt szempont legyen. A fenntarthatóságot is erősíti ennek a szempontnak az érvényesítése. Családbarát pályázatok előkészítése, benyújtása.
- Az akadálymentesítés folytatása a családokat is szolgálja.
- A generációk közötti kapcsolat erősítését szolgáló programok szervezése, a nagyszülők-unokák közötti kohézió erősítését számtalan módon lehet elősegíteni: programokkal, közművelődési programokkal, a szociális gondoskodás kölcsönösségével.
- Az önkéntesség erősítése kiemelt feladat a családok kohéziójának erősítése, a gyermekek, fiatalok felelősségvállalása érdekében (72 óra határok nélkül program és ehhez hasonló projektek).

- A közbiztonság erősítését szolgáló intézkedések erősítik a családok biztonságát: térfigyelő kamerarendszer, kerületgazda szolgálat, mezőőr szolgálat visszahozása, kerületőrség létesítése.

H./ ÖSSZEGZÉS

A képviselő-testület döntései meghozatalakor fokozott figyelmet fordít arra, hogy a családvédelmi és támogatási szempontok érvényesüljenek az ágazatok stratégiáiban, különös tekintettel a szociális, az egészségügyi, a gyermeknevelési és védelmi, az időskorúakkal és a tartósan munkanélküliekkel való törődés meghatározásakor, a feladatok végrehajtásakor, az intézményrendszer átalakításakor, fejlesztésekor.

- az Önkormányzat által szervezett és nyújtott közszolgáltatások születéstől végigkísérik a kerületi lakosok életét,
- az Önkormányzat az egyes ágazati jogszabályokban előírt kötelező feladatait teljes mértékben ellátja. Az önként vállalt feladatok ellátásával nem veszélyezteti az állampolgárok, a családok életminőségét javító kötelezően előírt feladatok teljesítését,
- A szolgáltatások jól szervezettek, megfelelő minőségben és a családok és az egyén számára elérhetően állnak rendelkezésre,
- a helyi szolgáltatások célja magas szintű ellátás és szolgáltatás szervezése, valamint a rendelkezésre álló források legjobb, legcélszerűbb és a legkedvezőbb felhasználása,
- A kerületi lakosság egyszerűen, könnyen tudja igénybe venni a felkínált szolgáltatásokat.

A családtámogatási- védelmi program célja

Egy olyan „családbarát” kerület működtetése, ahol a magas szintű szolgáltatások hozzáférhetősége, a szolgáltatások működtetéséhez szükséges eszközállomány biztosított. Ahol az igénybevétel feltételei megkönnyítik a családok mindennapi életét, miközben figyelembe vehetők egyedi igényeik, krízis helyzetben azonnali segítséget kapnak. Olyan környezetet kialakítása, tovább fejlesztése szükséges, amelyben a család érték, amely egyaránt szolgálja és segíti a gyermekes családokat és a családjukkal szoros kapcsolatot tartani kívánó időseket. A helyi családpolitika nem szűkíthető le a családok pénzbeli támogatására, összhangban kell lennie szociálpolitikán kívül az egészségpolitikával, a lakáspolitikával, az oktatáspolitikával és a foglalkoztatáspolitikával. Az előbbieket figyelembe vételével hozott intézkedések azon túl, hogy a gyermeket nevelő családokat hivatottak segíteni, nem hagyja figyelmen kívül az idős, beteg, fogyatékkal élő családtagokkal kapcsolatos gondozási kötelezettségeket sem.

Az önkormányzat az intézményhálózatának (egészségügyi, szociális, nevelési, művelődési, sport,) működtetésével, intézkedéseivel hangsúlyozza ennek fontosságát.

Az Önkormányzat általa megfogalmazott szempontok, célok alapján együttműködést ajánl fel minden olyan helyi civil-, egyházi- és piaci szervezeteknek, akik segíthetik a családvédelmi-, támogatási jelleg előmozdítását.